

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ДОДАТКОВА ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ**

з комплексу фахових дисциплін для вступників
на освітньо-наукову програму «Історія та археологія»
підготовки фахівців рhD доктор філософії
зі спеціальності 032 «Історія та археологія»

Голова комісії

/Шинкарук В.Д./

Гарант програми

/Стрілець В.В./

Київ – 2020

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Давня історія України

Історія України як наука. Періодизація історії України. Джерела з історії України: речові, усні, писемні, візуальні.

Поява людини на території сучасної України. Палеоліт. Мезоліт. Неоліт. Енеоліт. Культурно-історична спільнота Кукутені-Трипілля. Доба бронзи. Доба раннього заліза. Кочовики раннього залізного віку.

Грецька колонізація і виникнення античних поселень у Північному Причорномор'ї. Доба Великого переселення народів. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян.

Етногенез українців.

Середньовічна історія України

Становлення державності у східних слов'ян. Назва «Русь». Руська земля. Утворення Русі-України (Київської держави). Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність перших київських князів. Державотворення кінця X – середини XI ст. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління наступників Ярослава Мудрого. Русь-Україна (Київська держава) в першій третині XII ст. Боротьба з половецькою загрозою. Роздробленість Русі-України (Київської держави). Суспільно-політичне та господарське життя. Культура й духовність. Причини і наслідки роздроблення Русі. Утворення і суспільно-політичний розвиток удільних князівств (Галицького, Волинського, Чернігівського, Переяславського). Боротьба князів за київський престол.

Монгольська навала та її наслідки для історії Русі. Залежність українських земель від Золотої Орди.

Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу інших держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Формування козацтва як соціальної групи.

Італійські колонії у Північному Причорномор'ї. Утворення Кримського ханства та його політика стосовно українських земель. Турецька експансія у Північному Причорномор'ї. Залежність Кримського ханства від Османської імперії.

Становище Галичини й Поділля у складі Польського королівства впродовж XV – першої половини XVI ст. Формування шляхетського стану як провідної суспільної верстви. Розвиток міст, цеховий устрій, розвиток міського самоврядування і поширення магдебурзького права. «Галицький Ренесанс».

Становище Київщини, Волині, Брацлавщини, Чернігівщини у складі Великого князівства Литовського протягом XV – першої половини XVI ст. Ліквідація удільних князівств в Україні литовським урядом. Боротьба Московського великого князівства з Великим князівством Литовським за руську спадщину. Особливості соціально-політичного устрою Центральної України у складі Великого князівства Литовського. Станова структура суспільства.

Ранньонова історія України

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Братства та їхня роль в громадському житті. Реформація та контрреформація в Україні. Берестейська церковна унія 1596 р. Громадсько-політична активність прихильників і супротивників унії. Відродження православної церкви. Київський митрополит Петро Могила та його оточення.

Запорозька Січ: виникнення, устрій. Військово-політична активність козацтва в другій половині XVI – пер. пол. XVII ст. П. Сагайдачний. Козацькі повстання між 1591р. і 1638 р.

Загальна характеристика української культури кінця XVI – першої половини XVII ст. Поширення друкарства. Розвиток шкільництва: Львівська братська школа, Острозька академія, Києво-Могилянська колегія, єзуїтські навчальні заклади. Полемічна література щодо церковної унії.

Національно-визвольна війна українського народу проти польського панування в середині XVII ст.: сутність, причини, періодизація. Формування української державності у ході війни. Військові дії: битви під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями, Зборовом, Збаражем, Батогом, Берестечком, Жванцем. Дипломатичні акції гетьманського уряду. Зборівська та Білоцерківська угоди з польським урядом, українсько-московський союз; «Березневі статті» 1654 р. Віленське перемир'я Москви та Польщі. Дипломатія Української держави за гетьмана Б. Хмельницького.

Гетьманування І. Виговського (1657–1659), його внутрішня і зовнішня політика. Гадяцька угода 1658 р. Українсько-московська війна 1659 р., Конотопська битва. Падіння гетьманату І. Виговського. Гетьманування Ю. Хмельницького (1659–1663), його зовнішня та внутрішня політика. Переяславські статті 1659 р. Розкол України на Правобережну і Лівобережну. Андрусівське московсько-польське перемир'я 1667 р. і його значення в українській історії.

Правобережна Україна в другій половині XVII ст., боротьба за неї між Річчю Посполитою, Московським царством та Османською імперією. Внутрішня і зовнішня політика правобережних гетьманів П. Тетері (1663–1665), П. Дорошенка (1665–1676). Занепад української державності на Правобережжі та економічна руїна краю.

Політичне становище Лівобережної України у складі Московської держави впродовж другої половини XVII ст. Поступове обмеження української автономії. Гетьманування І. Брюховецького (1663–1668), Московські статті 1665 р. Гетьманування Д. Многогрішного (1669–1672), Глухівські статті 1669 р. Гетьманування І. Самойловича (1672–1687), Конотопські (1672 р.) і Переяславські (1674 р.) статті. Гетьманування І. Мазепи (1687–1709), Коломацькі статті 1687 р. Військово-політична активність запорозького козацтва в другій половині XVII – на початку XVIII ст. І. Сірко. Автономія Слобідської України у складі Росії в другій половині XVII – середині XVIII ст.

Україна під час Північної війни 1700–1721 рр. Козацько-селянське повстання 1702–1704 рр. на Правобережній Україні під проводом С. Палія. Українсько-шведський союз, Полтавська битва 1709 р. та її значення в історії України. Українська еміграція, гетьман П. Орлик і його «Конституція» 1710 р. Гетьманування І. Скоропадського (1708–1722).

Перша Малоросійська колегія. Боротьба старшини за збереження української автономії, П. Полуботок. Гетьманування Д. Апостола (1727–1734), «Рішительні пункти» 1728 р., економічна політика гетьманської адміністрації, «Генеральне слідство про маєтності», реформування судочинства. «Правління гетьманського уряду». Україна під час російсько-турецької війни 1735–1739 рр. Запорозьке козацтво у XVIII ст.: Олешківська та Нова Січі.

Гетьманування К. Розумовського (1750–1764). Ліквідація автономії України у другій половині XVIII ст. та інкорпорація її до суспільно-політичної структури Російської імперії: остаточне скасування уряду гетьмана, діяльність другої Малоросійської колегії та генерал-губернатора П.О. Румянцева, знищення Запорозької Січі, скасування сотенно-полкового адміністративно-територіального устрою, створення намісництв і губерній, перетворення старшини на шляхетський стан, покріпачення селянства.

Російсько-турецькі війни 1768–1774 рр., 1787–1791 рр. і Україна. Приєднання Північного Причорномор'я до Російської імперії та його колонізація.

Правобережна Україна у складі Речі Посполитої у XVIII ст. Рухи опришків і гайдамаків. Коліївщина – народне повстання 1768 р. Розподіли Речі Посполитої, приєднання Галичини до монархії Габсбургів, а Київщини, Поділля та Волині – до Російської імперії.

Загальна характеристика української барочної культури.

Нова історія України

Соціально-політичне становище й адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії та монархії Габсбургів.

Українське національне відродження XIX ст.: сутність, передумови, періодизація, регіональні особливості. Громадсько-політичні рухи на Наддніпрянській Україні першої чверті XIX ст.: масонство, декабристи. Польське українофільство (В. Терлецький, М.

Чайковський, Ф. Духінський), польські повстання на українських теренах.

Кирило-Мефодіївське братство, його склад та програмові документи («Книга буття українського народу», «Статут Слов'янського братства св. Кирила і Мефодія»).

Соціально-протестні рухи першої половини і середини XIX ст.: повстання подільського селянства під проводом У. Кармалюка, Київська козаччина 1855 р.

Кримська війна 1853–1856 рр. й Україна. «Великі реформи» в Російській імперії 60–70-х рр. XIX ст. (селянська, земська, судова, військова тощо) та особливості їх проведення в українських землях.

Активізація українофільства на рубежі 50–60-х рр. XIX ст. у зв'язку із загальною лібералізацією громадсько-політичного життя в Російській імперії на початку правління Олександра II. Українська громада у Петербурзі, видання часопису «Основа». Рух «хлопоманів», виникнення українських громад, їхня громадська та культурно-просвітницька діяльність. «Валуєвський циркуляр» 1863 р. – обмеження поширення українського друкованого слова. «Емський указ» 1876 р. щодо припинення пропагування ідей українського національного визволення в періодиці та інших друкованих виданнях.

Університетські центри в Україні у XIX ст.

Промисловий переворот в українських землях, становлення індустріального суспільства.

Діяльність народників на українських теренах, їхня ідеологічна платформа, таємні народницькі революційні організації («Земля і Воля», «Народна Воля», «Чорний Переділ»), ставлення російських революціонерів до українського національного питання. Народницькі гуртки в Україні. «Ходіння в народ» і «Чигиринська змова» 1877 р. Терористичні акції. Українці у лавах народників. Вплив народницької ідеології на український національно-визвольний рух.

Українські земські діячі другої половини XIX – початку XX ст.

«Братство тарасівців»: програма та склад. Студентський рух на рубежі XIX і XX ст.

Поширення в Україні марксизму. Утворення Російської соціал-демократичної робітничої партії (РСДРП) та її діяльність на українських теренах, більшовизм і меншовизм.

Робітничий та селянський рухи на початку XX ст. Революція 1905–1907 рр. в Україні: повстання в армії та на флоті, робітничо-селянські протестні виступи; маніфест від 17 жовтня 1905 р. про громадянські права і свободи для населення Російської імперії; поживавлення українського національно-визвольного та культурно-просвітницького руху: поширення на Наддніпрянщині осередків товариства «Просвіта», створення україномовної преси; діяльність українських представників у I Державній Думі.

Післяреволюційний реакційний режим («третьочервнева монархія»), згортання діяльності українських громадських та культурно-просвітницьких установ. Столипінська аграрна реформа в Україні; переселення українських селян до Сибіру і Далекого Сходу (Зелений Клин).

Українські політичні партії на Наддніпрянщині на початку XX ст., їх склад, соціальна база та програми вирішення національних і соціальних протиріч.

Діяльність на території України провідних загальноросійських політичних партій та громадських об'єднань: більшовиків, меншовиків, есерів, кадетів, октябристів, чорносотенців.

Особливості українського національного відродження в Галичині. Греко-католицьке духівництво як провідна соціальна сила галицького українофільства першої половини XIX ст. «Руська трійця» (Я. Головацький, М. Шашкевич, І. Вагилевич). Революція 1848–1849 рр. в Австрійській імперії та її вплив на соціально-політичну ситуацію в Західній Україні, діяльність «Головної Руської Ради» й українських представників у рейхстазі. Селянська реформа. Громадсько-політичні угруповання: «москвофіли» та «народовці». Утворення організаційної інфраструктури для розвитку українського національно-визвольного руху в Галичині: товариство «Просвіта», Наукове товариство імені Т. Шевченка; молодіжні спортивно-виховні організації «Сокіл», «Січ»; розвиток кооперативного руху. Українські парламентарі в австрійському рейхстазі та крайових сеймах. Зв'язки між діячами національного відродження із Західної та Наддніпрянської України. Виникнення політичних

партій в західноукраїнських землях, їхній склад, соціальна база та програми вирішення національних і соціальних протиріч. Особливості соціально-політичного становища українців в Закарпатті та Буковині. Західноукраїнська трудова еміграція до Нового Світу.

Загальна характеристика української культури XIX ст.

Віровизнання в Україні на початку XX ст.: становище Православної церкви на Наддніпрянщині та Греко-католицької церкви в Західній Україні, соціальний склад духівництва, його участь у громадсько-політичному житті.

Новітня історія України

Українські землі під час Першої світової війни 1914–1918 рр., головні бойові дії на території України, українське питання в планах ворогуючих таборів. Ставлення провідних українських політичних сил до війни. Утворення Загальної Української Ради, Союзу Визволення України. Українські січові стрільці. Російський окупаційний режим в Західній Україні.

Українська національно-демократична революція 1917–1920 рр.: передумови, основні рушійні сили, періодизація. Лютнева революція 1917 р. в Росії, падіння самодержавства. Утворення Української Центральної Ради, її партійний склад і керівні діячі. Перетворення Центральної Ради (ЦР) на український революційний парламент, її універсали як програмові документи. Утворення органу виконавчої влади ЦР – Генерального секретаріату, його персональний склад та компетенції. Стосунки ЦР з Тимчасовим урядом. Діяльність загальноросійських політичних усіх ідеологічних спрямувань сил в Україні, їхні взаємини з ЦР. Міжфракційна боротьба в середині ЦР.

Жовтневий переворот 1917 р.: встановлення більшовицької диктатури. Ставлення провідних українських політичних сил до перевороту, проголошення утворення Української Народної Республіки (УНР). Взаємини між більшовицьким урядом та ЦР. Дипломатія Української Народної Республіки. Перший Всеукраїнський з'їзд рад у Харкові в грудні 1917 р. і проголошення створення в Україні радянської влади. Війна Радянської Росії проти УНР наприкінці 1917 – на початку 1918 рр.; трагедія під Крутами.

Проголошення незалежності УНР. Більшовицький окупаційний режим в Україні на початку 1918 р. Брестський мирний договір УНР з Німеччиною, Австро-Угорщиною та їхніми союзниками. Німецька та австро-угорська окупація Наддніпрянщини, повалення радянської влади.

Контрреволюційний переворот 29 квітня 1918 р.: ліквідація Центральної Ради й УНР, утворення Української держави на чолі з гетьманом П. Скоропадським. Соціальна база гетьманського режиму, його стосунки з німецькими окупантами. Опозиційні сили. Політика гетьманського уряду в галузі державного управління, економіки, культури. Дипломатія гетьмана П. Скоропадського.

Освітня політика українських урядів у добу національної революції 1917–1921 рр.

Український церковний рух першої третини XX ст.

Повалення гетьманського режиму, його причини та наслідки. Відновлення УНР і прихід до влади Директорії, її керівний склад й ідеологічні засади внутрішньої та зовнішньої політики. Аграрне питання, економічна криза, дезорганізація державного управління. Збройні формування Директорії.

Інтервенція Антанти на Півдні України. Білий рух в Україні, його соціальна база, цілі та завдання щодо українського питання. Денікінщина. Врангелівщина.

Розпад Австро-Угорської імперії та утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР), засади її державного устрою, керівні діячі. Українська Галицька Армія (УГА). Збройна боротьба ЗУНР проти польської агресії у 1918–1919 рр. Злука ЗУНР з УНР, трансформація ЗУНР на Західну область УНР (ЗОУНР). Окупація Польщею Галичини. Діяльність уряду ЗОУНР в еміграції.

Наступ більшовицьких військ в Україну і відновлення у 1919 р. радянської влади на Наддніпрянщині. Запровадження політики воєнного комунізму, продовольча диктатура. Окупація Наддніпрянщини білими військами в другій половині 1919 р. Партизанські рухи в Україні під час громадянської війни. Махновщина.

Відновлення радянської влади в Україні взимку 1919–1920 рр. Варшавський договір між УНР і Польщею, радянсько-польська війна 1920 р., Ризький мирний договір 1921 р. Остаточний розгром білого руху більшовицькими військами у Північному Причорномор'ї у 1920 р.

Новації в царині освіти та шкільництві під час Української національно-визвольної революції 1917–1920 рр. Віровизнання в Україні в добу визвольних змагань.

Українське питання в міжнародних відносинах після Першої світової війни. Розподіл західноукраїнських земель між Польщею, Чехословаччиною, Румунією.

Українська Соціалістична Радянська Республіка, її державний лад, політичний режим, адміністративно-територіальний устрій, особливості соціальної структури у 20-ті рр. XX ст. Входження УСРР до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР).

Криза політики воєнного комунізму. Голодомор 1921–1923 рр. Нова економічна політика (НЕП), передумови її запровадження й особливості в Україні. НЕП у сільському господарстві. НЕП у промисловості. Згортання НЕПу.

Українізація: причини, хід, керівні діячі, досягнення. Опір українізації та її згортання.

Індустріалізація УСРР, її соціальні наслідки.

Колективізація селянства: передумови, початок суцільної колективізації, ліквідація куркульства, селянські протести проти колективізації, їх форми і масштаби, соціальні наслідки колективізації. Голодомор 1932–1933 рр. як геноцид української нації, його демографічні та соціокультурні наслідки.

Формування сталінського тоталітарного режиму. Масові репресії: справа «Спілки визволення України» і нищення української інтелігенції, переслідування опозиціонерів і партійні чистки, «єжовщина» («Великий терор» 1937–1938 рр.). Ідеологічне обґрунтування масових репресій.

Галичина та Західна Волинь у складі II Речі Посполитої. Ставлення польського уряду до українського питання. Осадництво. Пацифікації. Соціально-економічне становище західноукраїнського населення: аграрне питання, кооперативний рух. Інтелігенція як провідна верства суспільства. Українські політичні партії: Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), Комуністична партія Західної України (КПЗУ). Роль греко-католицької церкви в громадсько-політичному житті, митрополит Андрей Шептицький. Ідеологія українського інтегрального націоналізму. Утворення Організації Українських Націоналістів (ОУН), її провідники, цілі та методи діяльності; фракції бандерівців і мельниківців.

Особливості соціально-економічного та суспільно-політичного становища українського населення в Чехословаччині та Румунії у 20–30 рр. XX ст.

Загальна характеристика розвитку української культури у 1920-ті та 1930-ті рр. Новації в літературі, мистецтві, науці, освіті. Масові репресії проти діячів культури: «Розстріляне відродження».

Релігійне життя в українських землях у 20–30-ті рр. XX ст.: православне духовництво в підрадянській Україні, Українська автокефальна православна церква, Українська греко-католицька церква в умовах польської окупації.

Українське питання в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни. Карпатська Україна: від автономії у складі Чехословаччини до незалежності, окупація її Угорщиною. Пакт Молотова-Ріббентропа і доля західноукраїнських земель.

Приєднання до Радянської України Галичини, Буковини та Південної Бессарабії. «Радянізація» Західної України у 1939–1941 рр.

Напад Німеччини та її союзників на СРСР у 1941 р. Військові дії на території України у 1941–1942 рр. Нацистський окупаційний режим. Рух Опору проти окупантів, його основні течії: радянські партизани та підпільники, Українська Повстанська Армія (УПА). Військові дії на українських теренах у 1943–1944 рр. Відступ військ Німеччини та її союзників з України. Відновлення в Україні сталінського тоталітарного режиму. Депортація з рідних земель кримських татар, понтійських греків та інших малих народів. Наслідки Другої світової війни для України: демографічні, економічні, соціально-політичні.

Україна як держава-засновниця ООН.

Повоєнне врегулювання західних кордонів СРСР, приєднання до Радянської України Закарпаття. Примусове виселення українського населення з Лемківщини, Посяння, Підляшшя, Холмщини, що увійшли до складу Польщі. Насадження сталінського тоталітарного режиму в західноукраїнських землях: боротьба проти УПА, знищення греко-католицької церкви, колективізація селянства, масові репресії проти нелояльних до радянської влади елементів.

Відновлення сільського господарства та промисловості у повоєнні роки. Голодомор 1946–1947 рр.

Ідеологічні «чистки» кінця 40-х – початку 50-х рр. ХХ ст.: боротьба з «космополітизмом» й «українським буржуазним націоналізмом» серед інтелігенції.

Українська діаспора у боротьбі за відновлення української державності після Другої світової війни.

Радянська Україна в добу «хрущовської відлиги». Ослаблення тоталітаризму в СРСР: десталінізація, відносна лібералізація громадського життя, часткова реабілітація жертв політичних репресій. Реформи в аграрному секторі та промисловості. Підвищення загального рівня життя.

Українські «шестидесятники». Рух Опору радянському режиму: поєднання вимог соціальних змін з національно-визвольними змаганнями; правозахисники, релігійні дисиденти. «Українська Гельсінська група». Репресії проти діячів Руху Опору.

Радянська Україна в добу «брежнєвського застою». Посилення консервативних тенденцій в громадсько-політичному житті країни. Соціальна структура населення. Початок системної кризи радянської економіки.

Культурне життя в Радянській Україні: література, наука, кінематограф, театр, музика, живопис.

Політика «Перебудови»: сутність і особливості в Україні. Гласність. Демократизація суспільного життя. Економічні реформи («прискорення», запровадження госпрозрахунку, самофінансування, бригадного підряду, оренди, кооперативів, дозвіл індивідуальної трудової діяльності), причини їхньої низької ефективності. Політичний плюралізм і втрата комуністичною партією керівної політичної ролі. Громадсько-політичні організації національно-демократичного спрямування: Народний Рух України, Товариство української мови імені Т. Шевченка. Багатопартійність.

Чорнобильська катастрофа.

Суверенізація України: Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Спроба державного перевороту в Радянському Союзі у серпні 1991 р. та розпад СРСР. Здобуття Україною незалежності: Акт проголошення незалежності від 24 серпня 1991 р.

Проблеми формування в Україні постіндустріального (інформаційного) суспільства.

Економічна криза 1990-х рр. та шляхи її подолання. Зміни у політичному режимі. Формування основ національної зовнішньої політики, основні цілі та завдання сучасної української дипломатії.

Тенденції в розвитку української культури на межі ХХ і ХХІ ст.

Роль еміграції та діаспори в новітній історії України. Причини еміграції, її хвилі. Розселення українців у світі. Самоорганізація української діаспори. Зв'язки закордонного українства з батьківщиною.

Приватизація засобів виробництва. Лібералізація цін. Грошова реформа. Диференціація суспільства. Інтегрування України в європейське та світове співтовариство. Соціально-економічне та культурне життя. «Газові» та «торгівельні війни» з Росією. «Революція Гідності». Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Президентські вибори 2014 р. Антитерористична операція. Угода про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС). Безвізовий режим з Європейським Союзом. Президентські вибори 2019 р. Україна в умовах карантину та боротьби з COVID-19.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1. Первісне суспільство на території України.
2. Перші державні утворення на території України.
3. Слов'янські племена на території України: теорії походження, розселення, заняття.
4. Передумови утворення та концепції походження держави Київська Русь, їх оцінка в сучасній історіографії.
5. Періодизація політичної історії Київської Русі.
6. Суспільно-політичний устрій Київської Русі. (кін. IX – поч. XIV ст.).
7. Соціально-економічний розвиток Київської Русі. (кін. IX – поч. XIV ст.).
8. Причини та наслідки феодальної роздробленості Київської Русі. Її значення в історичній долі українського та інших слов'янських народів.
9. Утворення Галицько-Волинської держави, її політичний та соціально-економічний розвиток.
10. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Польського королівства (сер. XIV – перш. пол. XVI ст.).
11. Українські землі у складі Речі Посполитої (др. пол. XVI – перш. пол. XVII ст.).
12. Люблінська унія 1569 р. та Берестейська унія 1596 р.: причини, зміст, наслідки
13. Українське козацтво: причини виникнення та теорії походження, еволюція та соціально-етнічний склад.
14. Запорозька Січ: виникнення, військово-адміністративний устрій, господарство.
15. Історичне значення Запорозької Січі в боротьбі українського народу за державну незалежність.
16. Боротьба запорожців проти татарсько-турецької агресії (XVI – перш. пол. XVII ст.). Гетьман Петро Сагайдачний.
17. Козацько-селянські повстання кін. XVI – поч. XVII ст.
18. Українська національна революція середини XVII ст.: періодизація, причини, наслідки.
19. Програма Б.Хмельницького щодо побудови української держави на основі ідеї української соборності. Основні ознаки Української козацької держави.
20. Боротьба за збереження козацької держави гетьманів Лівобережної та Правобережної України в добу Руїни (60-80-ті рр. XVII ст.).
21. Політичний та економічний розвиток Правобережної України у др. пол. XVII – XVIII ст.
22. Особливості територіально-політичного устрою та економічного розвитку Лівобережної України в др. пол. XVII – XVIII ст.
23. Участь України в Північній війні. Гетьманування І. Мазепи.
24. Гетьман П. Орлик та Конституція 1710 р.
25. Етапи ліквідації автономії України (XVIII ст.).
26. Запорозька Січ в др. пол. XVII - XVIII ст. та її остаточна ліквідація. Подальша доля українського козацтва.
27. Гайдамацький та опришківський рухи в Україні.
28. Адміністративно-територіальний устрій, політичне життя та соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австрійської імперії кін. XVIII - XIX ст.
29. Суспільно-політичні рухи на західноукраїнських землях др. пол. XIX ст.: москвофіли, народовці, радикали.
30. Кирило-Мефодіївське товариство, його програма та практична діяльність
31. Декабристський рух в Україні.
32. Соціально-економічні наслідки та особливості проведення аграрної реформи 1861 р. в Україні.
33. Імперські буржуазні реформи 60-70-х років XIX ст. та їх наслідки.
34. Суспільні течії та рухи др. пол. XIX ст.: народницький, ліберальний, соціал-демократичний, національний.
35. Виникнення перших політичних партій на Україні (кін. XIX – поч. XX ст.).
36. Національне і аграрне питання в умовах революції 1905-1907 рр.

37. Українські землі в період Першої світової війни.
38. Аграрна реформа Столипіна та її здійснення в Україні.
39. Українська Центральна Рада: соціальна база, структура та програмні завдання. Внутрішня та зовнішня політика.
40. Проблеми державотворення в Універсалах Центральної Ради.
41. Українська держава гетьмана П. Скоропадського: внутрішня та зовнішня політика, причини падіння.
42. Директорія УНР: склад, соціальна база, внутрішня та зовнішня політика, причини падіння.
43. Державотворчі процеси на західноукраїнських землях. Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р.
44. Історичне значення, причини поразки та уроки національно-демократичної революції в Україні (1917-1921 рр.).
45. Процес становлення та утвердження радянської влади у Наддніпрянській Україні (1917-1921 рр.).
46. Політика “воєнного комунізму” та її реалізація в УСРР (березень 1919 – січень 1921 рр.). Голод 1921-1923 рр.
47. Розвиток народного господарства України на засадах НЕПу.
48. Україна та створення СРСР (союзний договір від 30 грудня 1922 р.).
49. Особливості здійснення індустріалізації в Україні, її соціально-економічні наслідки.
50. Економічна суть та цільове призначення суцільної колективізації сільського господарства в Україні.
51. Соціально-економічні і політичні наслідки насильницької колективізації в Україні. Голодомор 1932-33 рр.
52. Політика українізації (20-30-ті рр. XX ст.), її наслідки..
53. Сталінські репресії в Україні та їх згубні наслідки для України.
54. Становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Чехословаччини та Румунії (20-30-ті рр. XX ст.).
55. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР: позитивні та негативні наслідки
56. Українське питання в міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни.
57. Карпатська Україна (1938-1939 рр.).
58. Фашистський окупаційний режим в Україні.
59. Антинацистський Рух Опору в Україні під час Другої світової війни: соціальна база і напрями діяльності.
60. Особливості відбудови народного господарства України у післявоєнний період.
61. “Радянізація” західноукраїнських областей.
62. Реформи 50-60-х рр. XX ст. та їх здійснення на Україні.
63. Наростання кризових явищ в соціально-економічному та політичному житті України у 70-80-х рр. XX ст.
64. Дисидентський рух в Україні (60-80-ті рр. XX ст.).
65. Складність та суперечливість перебудовчих процесів в Україні (1985 – 1991 рр.)
66. Проголошення суверенітету та державної незалежності України: передумови, законодавча база.
67. Конституційний процес та прийняття Основного Закону України 1996 р.
68. Реформування політичної системи та розбудова громадянського суспільства у незалежній Україні.
69. Соціально-економічні перетворення в незалежній Україні.
70. Культурні процеси в пострадянській Україні.
71. Напрями та пріоритети зовнішньої політики України.
72. Інтегрування України в європейське та світове співтовариство.
73. Агресія Росії проти України.
74. Україна в умовах карантину та боротьби з COVID-19
75. Міграційні процеси в новій і новітній історії України. Формування української діаспори.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. 100 найвідоміших українців. – К.: КМ Books, 2015. – 680 с.
2. Аркас М.М. Історія України-Русі / Микола Аркас ; [упоряд., передм. Коваль Р. М.]. – Репр. вид. 1912 р. – Київ: Холодний Яр ; Кам'янець-Подільський: Медобори, 2013. – 424 с.
3. Багацький В.В. Історія України: підручник / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – Вид. третє, доп. і переробл. – К.: Алерта, 2010. – 388 с.
4. Бадах Ю.Г. Історія України. Практикум: навч. посіб. / Ю. Г. Бадах ; Київ. нац. торгов.-екон. ун-т. – К.: Київ. нац. торгов.-екон. ун-т, 2011. – 408 с.
5. Бойко О.Д. Історія України : підручник / О. Д. Бойко. – 5-те вид., допов. – Київ : Академвидав, 2014. – 717 с.
6. Губіна С.Л. Історія України в таблицях і схемах: основ. події, іст. док., політ. лідери, іст. факти, першоджерела: [навч. посіб.] / [Губіна Світлана Леонідівна]. – Вид. 3-тє, допов. – Харків: Торсінг плюс, 2014. – 93 с.
7. Земерова Т.Ю. Історія України. Основні події історії України. Політичний, економічний і культурний розвиток. Хронологічна таблиця: [посібник] / Т. Ю. Земерова, І. М. Скирда. – Х.: Співак В. Л.: Весна, 2014. – 511 с.
8. Земерова Т.Ю. Історія України. Основні події історії України. Політичний, економічний і культурний розвиток. Хронологічна таблиця : [посібник] / Т. Ю. Земерова, І. М. Скирда. – Х. : Співак В. Л. : Весна, 2014. – 511 с.
9. Історія України : курс лекцій / [В. М. Щербатюк та ін.] ; за ред. д-ра іст. наук В. М. Щербатюка ; Нац. акад. внутр. справ. – Київ : Фенікс, 2014. – 375 с.
10. Історія України в особах. Козаччина: [нариси] / [Горобець В. М. та ін.]. – К.: Україна, 2013. – 301 с.
11. Історія України. Комплексний довідник + профільний рівень / [уклад.: Воропаєва В. В. та ін.]. – Видю 5-те, допов. та перероб. – Харків: Весна: Співак В. Л., 2014. – 703 с.
12. Історія України: довідник / упоряд.: С. Крупчан [та ін.]. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Казка, 2010. – 736 с.
13. Історія України: курс лекцій / [В. М. Щербатюк та ін.] ; за ред. д-ра іст. наук В. М. Щербатюка ; Нац. акад. внутр. справ. – Київ: Фенікс, 2014. – 375 с.
14. Історія України: підручник / Г.Д. Казьмирчук [та ін.] ; наук. ред. Г.Д. Казьмирчук ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Логос, 2010. – 648 с.
15. Лазарович М.В. Історія України: навч. посіб. / М. В. Лазарович. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2011. – 686 с.
16. Литвин В.М. Історія України: підручник / Володимир Литвин ; [відп. ред. В. А. Смолій] ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – К.: Наукова думка, 2013. – 989 с.
17. Мицик Ю.А. Історія України : навч. посіб. / Юрій Мицик, Олег Бажан. – Київ : Кліо, 2015. – 677 с.
18. Палій О.А. Історія України: [посібник] / Олександр Палій. – Вид. 2-ге, допов. – Київ: К.І.С., 2015. – 594 с.
19. Пасічник М. С. Історія України та її державності: конспект лекцій / М.С. Пасічник, С. М. Пасічник, О. М. Васишин ; Укр. акад. друкарства. – Вид. 2-ге, допов. – Львів: Укр. акад. друкарства, 2011. – 759 с.
20. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Ключко. – Х., 2016. – 496 с.
21. Подільський М.М. Історія України 1990–2012 рр. (Руїна – чи не втрачена надія) / Мирослав Подільський. – К.: Сталь, 2013. – 312 с.
22. Сорока Ю. 100 важливих подій історії України. – К.: Фоліо, 2019. – 208 с.
23. Сулько В. С. Історія України: навч. посіб. / В. С. Сулько ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Каф. історії України. – Рівне: О. Зень [вид.], 2011. – 543 с.